

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVIII (13)
No. (Štev.) 31

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
3. avgusta (agosto) 1961

Nova internacionala

Kakor je v teh dneh poročal svetovni tisk, je bila na tretji mednarodni konferenci kršč. dem. strank Evrope, Amerike, Azije in Afrike ustanovljena Mednarodna krščansko demokratska zveza. Njen glavni cilj bo: s povezavo vseh že obstoječih kršč. dem. strank doseči ustvaritev novih v državah, kjer doslej tega gibanja še ni bilo, hkrati pa razširiti kršč. demokratska načela v vsem javnem življenju.

Zakaj moremo in moramo Slovenci pozdraviti rojstvo nove Internacionala? Najprej zato, ker bomo pod njeno streho doma, kjer koli smo na svetu raztreseni kot emigranti. Res je, da je naša politična struktura takšna, da vsebuje več variant in znotraj le-teh več odtentov, vendar je za vsa slovensko emigracijo bilo in bo merodajno stališče, da hoče biti krščanska in demokratska. V tem smo si vsi edini, kakor smo si tudi edini v boju proti komunizmu in naporih za osvoboditev naše domovine.

Dalje pozdravljamo ustvaritev Internacionala tudi zato, ker je z njenim vstopom v svetovno arena javno bilo poudarjeno, da si bosta odslej stali nasproti samo dve ideji: krščansko demokratska misel, doma tako na Zahodu kakor v svobodnih deželah Afrike in Azije in v srecih zaslužjenih narodov pod Sovjeti, in pa komunizem, doma v sovjetskem interesnem področju, obenem pa zajeden v življenjskih celicah v svobodi živečih narodov. S tem se je uresničilo programsko, kar je dr. Adenauer dejal že pred časom: proti komunizmu se bomo mogli uspešno bojevati samo z načeli krščanske demokracije. To je Adenauer toliko laže dejal, ker je imel pred seboj vidne uspehe na evropskem bojnem polju, kajti današnja Evropa, kakor jo ustvarjajo za bodočnost, je predvsem delo kršč. demokratov. Danes je že ne samo obrambni zid pred navalom z Vzhoda, ampak najbolj zgovoren dokaz o uspehih življenja v pravi svobodi.

Tak obramben zid je treba napraviti okrog vsega svobodnega sveta. Da pa bo zid trden, mora imeti močne in zdrave temelje. Ti so v ideji krščanske demokracije. Ta pa je v vsem v skladu z besedami Janeza XXIII. v encikliki Mater et Magistra, kajti boj ni samo zavzetje odklonilnega stališča proti komunizmu; je postavitev in uresničitev nove ideologije proti krivemu nauku komunističnih diktatorov na eni strani kakor izrodokom kapitalizma na drugi. Kršč. demokracija je tako v boju na dveh frontah. Na eni strani jo morala prekvasiti s svojo idejo zahodni svet in vse doslej svobodne narode, na drugi pa vzgojiti kader bojevnikov proti komunizmu. Ne zgolj za boj z orožjem, ako nekega dne do tega pride. Vzgojiti bo treba bojevnike na socialnem, gospodarskem, političnem polju. Izbojevati bo treba, kakor je naša Družabna pravda odlično formulirala, „boj za božjo demokracijo kruha“.

Pozdravljamo končno ustvaritev Internacionala zato, ker jo ob njenem rojstvu spremljajo Združene države Severne Amerike. Prvič se je namreč zgodilo, da je kot opazovalec ZDA prisostvoval zasedanjem svetovne kršč. demokracije senator Mac Carthy. Za poprečnega Amerikanca je pojem kršč. demokracije morda odveč, ker se mu zdi, da obe njegovi glavni stranki praktično zasledujeta iste cilje kakor n. pr. evropske kršč. demokratske stranke. Za merodajne pa je povezava teh sil važen faktor v neposredni bodočnosti. Ti merodajni namreč cenijo delo kršč. demokracije po uspehih, ki jih je dosegla v Evropi. Zagon, ki so ga tamkaj pokazali, je treba prenesti na področja Amerike in Afrike ter Azije, da bo tako za svobodo boreči se svet, naslanjajoč se na skupnega imenovalca, sposoben vzdržati in stiskah in težavah, ki se obetajo. Vse doslej se je namreč pisalo in govorilo, da Zahod ne bo sposoben združiti se pod enim praporom, pod eno idejo. Na to, do pred dnevi uradno prazno mesto, je stopila Krščansko demokratska internacionala.

Ob tem pa je potrebno poudariti še nekaj: ko so ob koncu druge svetovne vojne prosili kardinala Spellmana, naj bi posredoval za katoliške begunce, je menda dejal: Teško bo kaj več doseči,

Mobilizacija svobode

Prejšnji terek je ameriški predsednik Kennedy imel pred kongresom dolgo pričakovani govor o berlinski krizi in o korakih, ki jih bodo ZDA podvzele v obrambi odn. protinapadu proti komunizmu po vsem svetu.

Zahteval je od kongresa zvišanje obrambnega proračuna ZDA za nad 3 milijarde dolarjev, tako sedaj vojni proračun ZDA znaša ok. 47 milijard dolarjev. Dalje je izjavil, da bo povečal število oboroženih sil od sedanjih 875.000 na blizu en milijon, razen tega pa še izvedel vpoklic rezervistov, tako da bodo ameriške oborožene sile v nekaj mesecih štejele blizu tri milijone mož. Prav tako bo povečana udarna moč ameriškega letalstva in mornarice. Za nakup atomskega orožja bo treba v kratkem porabiti blizu 2 milijardi dol.

„Ukrepi, ki sem jih navedel, so namenjeni preprečitvi vojne,“ je resno izjavil Kennedy. „Z eno besedo: stremimo za mirom, toda ne bomo se predali. To je osrednja točka te krize in smisel politike naše vlade...“ Kennedy se je nato dotaknil berlinske krize ter je znova zatrdil, da bodo ZDA branile Zahodni Berlin, istočasno pa je pustil vrata odprta za pogajanja z Moskvo, ko je poudaril: „Ne nameravamo se izogniti naši dolžnosti do človeštva in iskati mirno rešitev.“ Pozval je zahodne zaveznike na še večjo enotnost, na okrepitev njihovih oboroženih sil in zaklical: „Slovesne obljube, ki smo jih dali Berlinu ob koncu druge vojne, ne bomo prelomili v sedanji nevarnosti. Če ne izpolnimo svojih dolžnosti do Berlina, kaj bo z nami pozneje?...“ In da so ZDA pripravljene na vse, je povedal Hruščevu, ko je poudaril: „Ne

Zahod se pripravlja proti ZSSR

Ameriški kongres se je pe Kennedyjevem govoru takoj spraval na delo in je v enem tednu izglasoval vse njegove predloge za okrepitev ameriških oboroženih sil. To je bila doslej ena najhitrejših akcij ameriškega kongresa in skoro v vseh zadevah enoglasna.

Britanska vlada je v zvezi s Kennedyjevim govorom izdala uradno izjavo, v kateri poudarja, da se strinja s Kennedyjevim stališčem do Berlina, da pa sicer ukrepi, ki jih London namerava v zvezi s tem izvesti, „ne bodo nujno istovetni“ z ameriškimi, „čeprav bodo imeli isti cilj“. V zvezi s tem je 14 laborističnih poslancev v britanskem parlamentu predlagalo, naj bi Berlin proglasili za nevtralnno mesto in vanj prenesli sedež OZN. Tako naj bi Berlin postal mednarodno področje pod upravo OZN.

V ZDA se je takoj naslednji dan po Kennedyjevem govoru množica mladeničev in tudi vojnih veteranov začela prijavljati na vojaških uradih za prostovoljni vstop v vojsko. Prijave so bile tako številne, da so vojaški krogi izjavili, da jih ti dnevi spominjajo na dneve po japonskem napadu na Pearl Harbour.

Iz Washingtona je odletela v Pariz Kennedyjeva pripravljajalna komisija, kjer bo skupno z angleškimi, francoskimi in zahodnonemškimi visokimi uradniki pripravila konferenco zunanjih ministrov teh držav, ki se bo začela 5. avgusta v Parizu. Tej konferenci bo, tako napovedujejo, sledila vrhunska konferenca zahodnih zaveznikov, tej pa, če bo razvoj predvidoma šel po tirnicah kakor si jih načrtuje sedaj Zahod, nova

kajti zavedati se moramo, da so to vojno dobili protestantski narodi. Kršč. demokracija je sicer res otrok katoliških staršev, je pa vedno bila tako široka, da je sprejemala medse ljudi vseh ver. Ta problem pri nas Slovincih ni bil velik, je pa drugod. V našem katolištvu je torej tudi kršč. demokracija izraz političnega mišljenja, je zavzetje utrd, s katerih bomo vodili boj proti komunizmu. In ni naključje, da bo sedež nove internacionala v Rimu.

Boj s komunizmom bodo v glavnem morali doprinesiti katoličani, med njimi pa in z njimi krščanski demokrati. Ustvaritev internacionala je tako tudi prostovoljno prevzete bremen na ramena vseh, ki hočejo, da bi vsi narodi živeli v svobodi.

iščemo vojne, toda v preteklosti smo se že borili.“

Odmev na Kennedyjev govor je bil po vsem zahodnem svetu pozitiven. Zlasti v Zahodni Nemčiji so se razveselili odločnega ameriškega stališča. Adenauer je izjavil, da ga veseli, da so ZDA končno odločno prevzele vodstvo Zahoda, zahodnoberlinski župan Brandt pa je zatrdil, da bo 2 milijona Berlinčanov storilo svojo dolžnost v trenutku, ko se bo to od njih zahtevalo. V Angliji so bili, kakor vedno, v svojih izjavah o Kennedyjevem govoru, previdni in so zlasti poudarjali to, da se je mogoče z ZSSR še vedno pogajati. Mnenja tkzv. nevtralec je analiziral indijski Nehru, ki je dejal: „Molimo, da ne bodo prevladali generali.“ Komunistično časopisje od Moskve do satelitskih držav pa je govor obsodilo kot izzivalen, kot poziv na oboroževalno tekmo in na vojno.

Iz Kennedyjevega govora je razvidno tole: Prvič v zgodovini se dogaja, da so se ZDA začele vojaško pripravljati v času, ko še ni vroče vojne. Doslej so v ZDA začeli mobilizirati šele potem, ko je država že dobila prve sovražnikove udarce. Kennedy je v svojem govoru meril na tri cilje: 1. Ameriški narod — da ga pripravi na morebitne resne dogodke, ko je izjavil, da Berlina ne bo prepustil Sovjetom, tudi če bi zaradi tega prišlo do oboroženega spopada. 2. Sovjete — da naj vedo, da se igrajo z ognjem, če menijo, da med zavezniki ni enotnosti in volje za borbo. 3. Zaveznike — da sedaj jasno vedo, da ZDA stojijo trdno za njimi in da bodo morali še sami storiti še več za svojo obrambo in za obrambo svobodnega sveta pred komunizmom.

vrhunska konferenca med Zahodom in Zahodom, na kateri bo Hruščev moral ali pristati na rešitev berlinskega problema in z njim vse Nemčije tako, kakor si ga zamišljajo zavezniki ali pa se z njimi spopasti.

V Zahodni Nemčiji so začeli s pripravami za okrepitev zahodnonemških oboroženih sil. Doslej je imela Zahodna Nemčija vsega osem divizij, ki so vse pod vrhovnim poveljstvom NATO in štejejo 311.000 mož. Organizirali bodo še štiri divizije in jih skupno z dosejanimi osmimi okrepili na zahtevno višino.

Kennedyjev posebni odposlanec za razorožitve McCloy, ki je pred nedavnim odpotoval v Moskvo na tozadevne razgovore s sovjetskim vrstnikom, je bil iznenada odpoklican iz Moskve nazaj v Washington. Razgovori so bili tako prekinjeni. McCloy ni ob vrnitvi hotel dati nobene izjave o njihovem poteku. Razvidno je samo, da ni prišlo do sporazuma, katere države naj bi se udeležile nove razorožitvene konference in o čem naj bi razpravljale. OZN so zahtevale od ZDA in ZSSR naj pripravita tako konferenco.

Beg iz Vzhodne Nemčije se je tudi v preteklem tednu nadaljeval s pospešeno naglico. V mesecu juliju je povprečno na dan prebežalo v Zahodni Berlin ok. 1100 ljudi. Komunistične oblasti so večje postavljati na cestah, ki vodijo v Zahodni Berlin, blokade, da bi zaustavile tok beguncev. Komunistično časopisje in vlada pozivajo prebivalstvo, naj ne zapušta domov, ker da vojne za Berlin ne bo in se zato ni treba bati izgodb. Istočasno se vzhodnonemške oblasti, čeprav so komunistične, začele nujati bati, da ne bi na prazne pokrajine Vzhodne Nemčije sovjeti ne začeli naseljevati svojih ljudi.

NOVA TRENJA MED ITALIJO IN AVSTRIJO

Italijanska vlada je izročila avstrijski vladi ostro protestno noto. Z njo jo obtožuje in dela odgovorno za zadnje teroristične atentate v Južni Tirolski. Od avstrijske vlade zahteva, naj preneha podpirati moralno in materialno razne avstrijske nacionalistične organizacije ter društva, ki po Avstriji hujskajo ljudstvo proti Italiji ter naj javno obsodi njihove protitalijanske izpade. S to noto italijanske vlade so se odnosi med obema državama zaradi avstrijske manjšine v Italiji še bolj zaostriili.

Propagandni program sovjetske KP

Hruščev, odn. sovjetska KP, je objavila v moskovski Pravdi nov program partije, v katerem poziva vse komuniste ZSSR in vsega sveta na izvajanje „Leninovega načela o mirnem sožitju“ z Zahodom. V programu KP tudi obljubljuje sovjetskim narodom zvišanje življenjske ravni, zastonska stanovanja in prevoz okoli leta 1970 in druge socialne ugodnosti, ki da bodo sad komunistične ureditve družbe, ugodnosti, ki jih ima prebivalstvo svobodnega zahodnega sveta že zdavnaj.

Program bo predloženo, kakor piše Pravda, v odobritev 22. kongresu sovjetske KP, ki bo zasedal v oktobru v Moskvi. Prvi program sovjetske KP je napisal Lenin leta 1919.

V programu trdi Hruščev med drugim naslednje:

„Mirno sožitje je največja ovira imperialistične napadalnosti kapitalističnih držav. Komunizem, ki ga program dosledno označuje s socializmom, bo neizogibno zmagal nad kapitalizmom po vsem svetu. Takšen je objektivni zakon družbenega razvoja. Prehod iz kapitalizma v komunizem je nujna razvojna pot človeštva. Komunizem in mir sta nerazdružljiva. Sile komunizma služijo miru. ZSSR je rešila človeštvo verig fašizma. Vojno središče se je premaknilo iz Anglije v ZDA, najmočnejšo kapitalistično državo na svetu. Ta je postala najmočnejši izkoriščevalec sveta.

Castrova izzivanja

Kubanski komunistični nasilnik je začel znova izzivati Severno Ameriko. Prejšnji teden je eden od njegovih ljudi v Severni Ameriki z revolverjem prisilil pilota potniškega letala letalske družbe Eastern Airlines, da je moralo spremeniti smer svojega poleta proti kubanski Havani. Ko je letalo pristalo na Kubi, so ga Castrovi Kubanci zaplenili. Ameriška vlada je zahtevala od Kube takojšnjo vrnitev letala. Castro zahtevi ni ugodil, potnikom zaplenjenega letala je pa dovolil, da so se vrnili v ZDA. Za zaplenjeno ameriško letalo je dejal, da ga bo vrnil tečaj, ko bodo ZDA poslale na Kubo vsa zaplenjena kubanska letala v tej državi. V Severni Ameriki so objavili, da so tamopšne oblasti od leta 1959 vrnile Kubancem 14 letal od 29, ki so bila zaplenjena na ameriškem področju. Nekaj letal so zaplenili Castrovi politični

Ameriški imperializem, ki se skriva pod lažno zastavo svobode in demokracije, izvršuje policijsko oblast nad svetom, podpirajoč reakcionarne diktatorske režime, gnile monarhije, napada demokratsko revolucionarno borbo kolonialnih narodov in se bori proti narodom, ki stremijo za neodvisnostjo.“

V programu sovjetske KP nadalje obljubljuje, da bo v prihodnjih 20 letih sovjetski človek dobil zastonsko zdravniško oskrbo, imel 36-urni delavnik, zastonska kosila po tovarnah, zastonske bolnišnice, kmetje bodo dobili pokojnino, nočno delo v tovarnah bo odpravljeno, prevoz na javnih vozilih bo zastoj, povečana bo proizvodnja avtomobilov itd. Z eno besedo: v ZSSR bo uresničen raj na zemlji.

Toda, kakor vsaka zavarovalna policija, tako ima tudi ta pompozni program svojo opombo pod črto, ki se glasi:

„Program bo mogoče izvesti samo v miru. Poslabšanje mednarodnega položaja in zato nujno potrebno povečanje obrambnih stroškov pa bo lahko preprečilo izvedbo načrta za dvig dobrobiti sovjetskega ljudstva.“

Program je izključno propagandnega pomena, brez resne dejanske vrednosti. Da se je Hruščev in njegova klika zavarovala pred že vnaprej neizvedljivim programom, so za konec dodali zgoraj omenjeni odstavek.

nasprotniki. Te je ameriška vlada Kubi vrnila, ni pa vrnila ostalih letal, ki so bila v ZDA sodnijsko zaplenjena na tožbe raznih ameriških letalskih družb zaradi neplačanih računov.

Medtem je ameriška varnostna policija FBI odkrila dobro organizirano skupino Castrovcv v ZDA, ki je imela nalogo pleniti še naprej ameriška letala med poletom in jih odvajati na Kubo. Po tem odkritju je ameriška policija podvela na letališčih in letalih poostrene varnostne ukrepe.

Kubanska vlada pa zaplembo ameriškega letala izkorišča za nadaljnje izzivanje ZDA. Kajti njeno upravičeno zahtevo po vrnitvi letala v obtožbi Varnostnemu svetu OZN prikazuje kot novo ameriško pripravo za napad na Kubo. V am. drž. tajništvu te kubanske obtožbe označujejo za povsem izmišljene.

I Z T E D N A V T E D E N

Brazilski predsednik dr. Quadros bo konec oktobra začel z obiskovanjem južnoameriških držav. Najprej bo odšel v Argentino, zatem bo pa obiskal Urugvaj, Čile, Paragvaj, Bolivijo, Peru, Ekvador, Kolumbijo in Venezuelo. Decembra meseca bo pa na obisku v ZDA. Dr. Quadros je tudi odredil obnovitev diplomatskih stikov med Brazilom in Sovjetsko zvezo. Ti odnosi so bili med obema državama prekinjeni od leta 1947 naprej.

Med Venezuelo in Kubo so se odnosi močno poslabšali. Kubanska vlada je namreč obtožila venezuelskega diplomatskega predstavnika, da zlorablja diplomatske privilegije za to, da omogoča tistim Kubancem, ki so se zatekli na venezuelsko poslanstvo, nastopanje proti Castrovim oblastem. Venezuelška vlada kubanske očitke zavrača z izjavo, da so iz trte izvirne in da s tem hoče samo opravičiti svoje zadržanje, ko 205 Kubancem, ki so zaprosili Venezuelo za politično varstvo, noče dati dovoljenja za odhod iz Kube.

Letošnja proslava obletnice, odkar je Castro začel revolucijo proti Batisti na Kubi, je bila še bolj v znaku prireditve, kakršne so pod komunističnimi diktaturami. Tako je Castro na proslavo dne 26. julija povabil sovjetskega astronauta Jurija Gagarina, ga razkazoval ljudem in se z njim vozaril po ulicah. Na zborovanju je napovedal tudi združitev vseh političnih skupin, ki odpravljajo sedanjo komunistično diktaturo na Kubi v Enotno politično stranko socialistične revolucije. Funkcionarje za vodstvo te edine dovoljene politične skupine na Kubi bo dala komunistična stranka Kube, ki se skriva za nedolžnim naslovom Ljudske socia-

listične stranke. Ustanovitev te politične stranke je Castro napovedal na javnem zborovanju 26. julija ter ljudi pozval, da so njeno ustanovitev odobrili z navadnim dvigom roke.

Castro je dne 26. julija tudi poslal zahvalno spomenico vsem komunističnim državam na svetu. V njej se jim zahvaljuje za solidarnost s kubansko revolucijo ter izjavlja, da je kubansko ljudstvo pripravljeno za nastop proti severnoameriškem imperializmu. Spomenico samozavestno zaključuje z ugotovitvijo, da bo kubanska revolucija strla sleherni napad na Kubo.

Predsednik Dominikanske republike Balaguer je nedavno zagotavljal, da bo opoziciji za volitve prihodnje leto omogočil nemoteno nastopanje. Sedaj je svoje izjave v toliko popravil, da Castrovcem in komunizem ne bo dopustil rovarjenja proti oblastem in pripravljanja terena za komunistično diktaturo.

Britanska vlada je izdala vrsto ukrepov za zavarovanje stabilnosti angleške valute. Tako so v bankah zvišali obrestno mero od 5 na 7%. Istočasno so se podražile skoro vse stvari. O vladnih ukrepih za utrditev valute in za varčevanje je bila v poslanski zbornici huda debata, v kateri so laboristični poslanci silovito napadali Mac-Millanovo vlado. Vpili so: „Za božjo voljo, zginite že z oblasti!“ Pa se jim želja ni izpolnila, ker je vlada dobila močno zaupnico.

V Vatikanu je 30. VII. umrl od srčne kapi zadet državni tajnik Vatikana kardinal Dominik Tardini. Star je bil 73 let, v vaticansko diplomatsko službo je vstopil leta 1929, pod papežem Pijem XII. je pa postal drž. tajnik. Na tem položaju ga je potrdil tudi sed. papež.

KANADSKI SLOVENCI NA GROBU ŠKOFA ROŽMANA

Pri slovenskih frančiškanih na ameriških Brezjah v Lemontu so bile letos dne 1. in 2. julija velike slavnosti. V teh dneh so proslavljali 35-letnico, odkar je po pooblastilu sv. stolice tedanji ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič kronal milostno podobo Brezjanske Matere božje. S proslavo te obletnice je bila letos združena tudi počastitev kanadskih Slovencev spomina dr. Gregorija Rožmana na njegovem grobu na lemontskem pokopališču.

Slavnosti so se začele že v soboto dne 1. julija popoldne. Ob velikem križu v Baragovem parku se je zbralo okoli 200 romarjev, ki so se z molitvijo in ob prepevanju rožnega venca napotili na pokopališče. Ob škofovem grobu je imel kratek spominski govor voditelj lemont. romanj p. Odilo Hajnšek. Glavne slavnosti so pa bile dne 2. julija. Začele so se ob pol enajsti uri dopoldne in se jih je udeležilo več kot 800 slovenskih rojakov. V glavnem so bili to kanadski Slovenci. Njim so se pa pridružili tudi slovenski rojaki iz raznih ameriških krajev.

Pobožnost je začel zopet g. p. Odilo Hajnšek. Omenjal je važnejše dogodke iz škofovega življenja, ki jih je proslavil pri Mariji v Lemontu: njegov prvi prihod v Lemont kot emigrant, zatem 70-letnico njegovega rojstva, srebrni jubilej njegove škofovske službe in oblasti ter nazadnje zlatomašniški jubilej. V nadaljnjih izvajanjih je med drugim naglašal, da se slavnost začneja v senci križa, ki je bil vse življenje Rožmanova teža in je zdaj njegovo bogato plačilo. Vsi romarji so nato zapeljali pesem Kraljevo znamenje križ stoji ter se uvrstili v močan sprevod. Za križem so stopala dekleta Marijine družbe od fare Marije Pomagaj v Torontu, sledili so zastopniki Društva Imena Jezusovega župnije Marije Pomagaj v Torontu z zastavo Marije Pomagaj, ki so jo nosili fantje v narodnih nošah, zatem katoliška ženska liga iz fare Marije Pomagaj, Mladinski klub te fare, Katoliška ženska liga od druge slov. fare v Torontu, čudodelne svetinje Brezmažne ter pevci in pevke. Za temi so nosili zastavo Marije Pomagaj iz Lemonta, ki je zastopala ameriške Slovence v Marijinem letu in ki jo je blagoslovil pok. papež Pij XII., za njo je bila skupina slovenskih rojakov iz ZDA, nekateri v narodnih nošah, nato pa je Tonček Ferkulj iz Toronta nosil cvetje z Jegličevega groba v Ljubljani, Marjetka Levstik cvetje z groba škofovih staršev v Šmihelu, spominski venec torontskih romarjev iz belih nageljnov s slovenskim in ameriškim trakom pa Marija Čekuta, Magdalena Ferkulj in Doroteja Ferkulj. Za tem vencem so bile v sprevodu tri slovenske usmiljenke iz Toronta s s. prednico Lidijo Krek na čelu. Slovenske svetne duhovnike iz Kanade je zastopal prof. rev. Alojzij Ambrožič in sicer Antona Vukšiniča iz Colborne, Franca Skumavca iz Oshawa in Pavla Goljo iz Vancouverja. Slovenske misijonarje v Kanadi pa rev. Anton Zernec.

Rožni venec je začel moliti rev. Ambrožič. Vsa slovenska srenja mu je pobožno odgovarjala ter se počasi pomikala proti škofovemu grobu. Tu je g. p. Odilo Hajnšek imel lep govor, v katerem je prikazal škofa Rožmana kot vnetega Marijinega častilca, ki je vedno rad prihajal na romanja v Lemont, kjer je pridigal, maševal, spovedoval, se pomešal med romarje in z njimi stopal z gorečo svečo v procesiji. V Lemontu je po vseh viharjih in krivicah v življenju dobil tudi zadnji počitek. Povedal je dalje, kako je bil vesel tudi lepega verskega življenja med Slovenci v Torontu. Zatem je slovenske romarje rotil, naj ostanejo zvesti slovenski tradiciji, ki potrjuje, da je naš narod romarski narod.

Zatem je naprosil rev. Zerneca, da je položil venec belih nageljnov na Rožmanov grob na prostor h glavi, rev. prof. Alojzij Ambrožič je položil

cvetje z groba škofa Jegliča na sredo Rožmanovega groba, s. prednica Lidija Krekova cvetje z groba škofovih staršev na mesto, kjer počivajo škofove noge, zatem so pa slovenska dekleta — članice Marijine družbe iz Toronta, zasadile lilijo na sredi škofovega groba z napisom: Lilijo poklanja svojemu škofu slovenska mladina.

Misijonar Zernec je nato pokropil škofov grob z blagoslovljeno vodo, narkar se je romarska slovenska skupina usmerila proti lurski votlini, kjer je imel misijonar Zernec sv. opravilo. Med njim je tudi pridigal. Med mašo je pel zbor 70 pevcev in pevki, z novimi električnimi orglami jih je pa spremljal dr. Fišinger.

Tako so verni kanadski Slovenci počastili spomin velikega slovenskega škofa dr. Gregorija Rožmana z obiskom njegovega groba na lemontskem pokopališču na ameriških Brezjah.

PISMO IZ AVSTRALIJE

Brisbane, julija 1961

Ze dobro leto je poteklo od mojega zadnjega poročila v Svob. Sloveniji iz petega kontinenta, na katerem so poleg evropskih, azijskih ter v zadnjem času tudi južno-afriških izseljencev dobili svojo novo domovino poleg ostalih Jugoslovanov tudi Slovenci.

Marsikaj bi vam lahko poročal. Vsega pa vam v enem ali dveh dopisih ni mogoče povedati. Zlasti ne, ker nisem „romanopisec“, ampak le navaden zemljan, ki nima pisateljske žilice.

Naj začnem kar z Zbornikom Svob. Slovenije za leto 1961. Pridružujem se vsem ostalim ocenjevalcem, ki so polni hvale o tej prelepi knjigi slovenskih izseljencev. Odkrito povem, da se sploh čudim, kako je mogoče leto za letom poleg ostalih izdati zaloge več sto strani obsegajočo knjigo — „malj leksikon“, ki je v ponos vsemu zamejskemu slovenstvu. V tem dejstvu vidim, da smo tudi izven domovine ostali na enako visoki kulturni stopnji, kakor je narod doma in zaradi česar so nas zavladali številnejši in bogatejši narodi. Zaradi tega pa tudi znamo ceniti trud in žrtvovanje vseh tistih, ki so si nadeli nalogo in odgovornost, da ne samo ohranjajo, ampak tudi poglobljajo naš jezik. Ne odnehajte! Vem, da je to izredno težko in nevaležno delo, pa ga vseeno nadaljujte. Zagotavljam vas, da lahko pri tem računate na podporo vseh narodno mislečih in čutečih Slovencev.

Sedaj pa nekaj o naših avstralskih zadevah: Mnogo sedaj tu pišejo in govore o tkzv. „White Australia police“, ki je postala osnova politike Avstralije, ko se je leta 1901 ob ustanovitvi Commonwealtha proglasila za britanski dominijon. Res čudno je, da se za „Belo Avstralijo“ najbolj zavzema Delavska stranka, čeprav se čujejo resne zahteve od ostalih strani, zlasti s strani cerkve, da je treba tako politiko spremeniti, ker je zastarela in ne odgovarja več sedanjemu času. Severno od Avstralije

nastajajo nove države. Med njimi je najvažnejša 80 milj oddaljena Indonezija, skoraj tisoč milj oddaljena Kitajska, ki kakor težka mora pritiska na slabo zaprta vrata Avstralije. Nova Gvineja zahteva neodvisnost, kateri jo bo treba podeliti že v bližnjem desetletju.

V zvezi z vseljevanjem ljudi v Avstralijo, se v začetku vsakega leta zberejo v prestolnici Canberri zastopniki raznih organizacij, cerkve in vseljencev, da se pogovore o nadaljnjem delu. Na let. sestanku so zlasti poudarjali potrebo po omiljenju vselitvenih predpisov zlasti glede vseljevanja ljudi iz Južno-Vzhodne Azije, katerim so bila doslej vrata v Avstralijo skoro zaprta. Nekateri so navajali v podporo svojih izjavljanih misel, da bi omiljenje vselitvenih predpisov za te ljudi pokazalo, da avstralska vlada želi živeti v dobrem sosedstvu z „bližnjim severom“, kakor navadno tu omenjajo novonastajajoče države okoli Avstralije.

Prebivalstvo države se je v 100 letih povečalo od enega milijona na več kot 10 milijonov, kakor je pokazalo ljudsko štetje ob koncu junija. Toda gornji strogi vselitveni predpisi kažejo, da politike „Belo Avstralije“ še ne bodo tako kmalu spremenili ter kažejo s prstom na primer Južne Afrike.

Po vojni je Avstralija sprejela 1.611.219 emigrantov in sicer 48,1% Angležev, 13,3% Italijanov, 7,5% Holancev, 4,9% Nemcev, 4,8% Poljakov in 21,4% ostalih narodnosti. Večina ljudi, ki so prišli v Avstralijo, se je naselila po mestih. Saj se je n. pr. število prebivalstva samo v mestu Brisbane podvojilo. Vseljenci pa odhajajo tudi v podeželje. Zlasti Italijani tvorijo skoro državo v državi na toplem severu. Italijanji se drže navadno skupaj, saj je znano, da se težko priuče tujega jezika. Zaposleni so kot farmarji ali pa sezonski delavci pri spravljanju sladkornega trsa. Najbolj priljubljeni so menda

SVETOVNI KONGRES KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

III. svetovni kongres krščanske demokracije se je vršil v Santiagu de Chile od 27. do 31. julija t. l. Na kongresu so bile zastopane krščansko-demokratske stranke Južne Amerike, ter Zapadne in Srednje Evrope. Prišel pa je tudi kot delegat poslanec krščansko-demokratske stranke iz Kameruna, tako, da je bila na kongresu zastopana tudi črna rasa iz Afrike.

V delegaciji srednjeevropskih krščansko-demokratskih strank sta bila tudi dr. Miha Krek, predsednik Slovenske ljudske stranke, ki je prišel iz Sev. Amerike, ter Miloš Stare iz Buenos Airesa. Pozneje je prišel tudi član načelstva stranke dr. Franc Bajlec.

Kongres sam je bil v zvezi s svetovnim položajem ter z okolnostjo, v katerih delujejo posamezne krščansko-demokratske stranke, izredno zanimiv. Podrobneje poročilo bomo objavili v prihodnji številki.

Holandci, ki se najhitreje udomačijo in priuče angleščine Po večini so lastniki manjših obratov. Skoraj vsaka okrepčevalnica, Milk bar, kot jo tu nazivajo in trgovina s sadjem je v rokah Grkov in Italijanov. V tem so pač mojstri, čeprav navadno povsem ne obvladajo jezika. Na splošno vsi priznavajo, da so novi naseljenci v zadnjem desetletju mnogo prispevali k splošnemu napredku te mlade države, ki bo po mojem mnenju v nekaj desetletjih na poti nove Amerike. To se jasno vidi že na zunaj, ko čez noč izginjajo stare stavbe ter na njihovih mestih nastajajo nove palače.

Glede novodošlecev pa oblasti niso več tako navdušene za Italijane kakor v prejšnjih letih. Uvideli so, da imajo z njimi težave glede priučetve angleščine in ker se zlepa ne vžive v novo okolje. Vlada je sedaj vrgla pogled na špance, v zadnjem času pa zlasti na Belgijce, Nemce ter na skandinavske narode, katere cenijo kot zelo mirne, tihe in dobre delavce. V Brisbane je celo eden Eskimo iz Groenlandije. Zato ni nič čudno, če v tramvaju, avtobusu in na cesti čuješ pravi babilon jezikov, kajti vseljenci so zaposleni v vseh strokah gospodarskega življenja. Precej se jih je že tudi osamosvojilo.

Predpise glede državljanstva so oblasti zelo omilile in poenostavile. Listi poročajo, da so te spremembe že dale dobre rezultate, ker je mnogo več priselcev za državljanstvo. Pravico do avstralskega državljanstva ima vsakdo, ki neprekinjeno živi v Avstraliji najmanj 5 let. Lahko pa je zanj prositi že pred tem rokom. Sicer pa dosti ne pridobiš in tudi ne izgubiš, če si državljani, ker ima vseljenec tudi brez njega vse pravice in dolžnosti. Seveda, če nisi državljani, nimaš volilne pravice in v primeru potovanja iz države težje dobiš potni list.

Pozdrave uredništvu in Slovencev po svetu

Janez Primožič

ARGENTINA

Predsednik republike dr. Frondizi je prejšnji petek v mestu Santa Rosa v prov. La Pampa odkril spomenik biv. predsedniku Hipólitu Irigoyenu ter izročil v promet del nove ceste med mestoma Sta. Rosa in Pehuajó, v mestu Trenque Lauquen je pa bil navzoč pri podpisu pogodbe za zgraditev dveh novih cest.

Predsednik dr. Frondizi je poslal papežu Janezu XXIII. pismo, v katerem mu sporoča, da je z velikim zanimanjem prebral njegovo zadnjo socialno okrožnico „Mater et Magistra“ ter da je v njej našel novo vzpodbudo in navdihnjenje za delo za gospodarski in socialni dvig argentinskega ljudstva. Poudarja tudi, da se njegovi pogledi za rešitev postavljenih ciljev povsem strinjajo z načeli, na katerih je zgrajena zadnja papeška socialna okrožnica.

Državni statistični urad je objavil rezultate lanskega popisa prebivalstva. Po lanskem ljudskem štetju ima Argentina 20.008.945 prebivalcev, ki so razdeljeni takole: Capital Federal 2.966.816; Bs. Aires 6.734.548; Catamarca 172.407; Córdoba 1.759.997; Corrientes 543.226; Chaco 535.443; Chubut 142.195; Entre Ríos 803.505; Formosa 178.458; Jujuy 239.783; La Pampa 158.489; La Rioja 128.270; Mendoza 825.535; Misiones 391.094; Neuquén 111.008; Río Negro 192.595; Salta 412.652; San Juan 352.461; San Luis 174.251; Santa Cruz 52.853; Santa Fe 1.865.537; Santiago del Estero 477.156; Tucumán 780.348; Ognjena zemlja, Mlavinski otoki in otoki Južnega Atlantika 19.318.

Leta 1947 je pa bilo v Argentini 15.897.127 ljudi. Tedaj je bilo 8.147.156 moških in 7.749.971 žensk. Pri lanskem popisu prebivalstva so pa ugotovili, da ima Argentina 10.034.544 moških in 9.974.401 žensko. Gostota prebivalstva za vse republiško področje je 7,2 prebivalca na kv. km.

Policijske oblasti so po vsej republiki napravile pri komunističnih funkcijonarjih 234 hišnih preiskav. Pri tem so zaplenili večjo količino kom. propagandnega materiala ter aretirali 97 oseb. V Buenos Airesu so ob tej priložnosti tudi izsledili tiskarno, ki je tiskala komunistično propagando literaturo. Tiskarno so zaprli.

Zun. ministrstvo je sporočilo, da je več funkcionarjev sovjetskega veleposlaništva v Bs. Airesu koncem januarja z dovoljenjem oblasti potovalo „po trgovskih poslih“ v Patagonijo. Sovjetski funkcionarji se pa niso držali poti, ki jim je bila dovoljena. Iz mesta Río Gallegos v prov. Sta Cruz so namreč z letalom odšli in mesto Río Grande na Ognjeno zemljo ter so z letalom preleteli tudi Magaljanski preliv. Poročilo dalje navaja, da so na nekem posestvu v tem kraju slikali tudi obalo ter se pri ljudeh zanimali kakne narodnosti so, koliko delavcev je zaposlenih in če lahko poslušajo moskovsko radijsko postajo. Poročilo zun. min. navaja, da preiskava o tej prijavi še ni zaključena. Zanj se močno zanimajo tudi vojaški resori.

V Buenos Airesu so v soboto, 29. 7. z vsem sijajem odprli 75. razstavo čistokrvne plemenske živine, ki je vsako leto najpomembnejši družabni ter gospodarski dogodek Argentine. Na razstavo so argentinski živinorejci tudi letos poslali izredno lepe primere plemenske živine čistokrvnih pasem, katere so ocenjevale posebne komisije mednarodnih živinorejskih ocenjevalcev ter določale „campeone 1961“. Na razstavnem prostoru so bile zbrane najodličnejše osebnosti argent. političnega in gospodarskega življenja, članj diplomatskega zbora ter odlični predstavniki ameriških, kanadskih, angleških in avstralskih živinorejcev. Med njimi je bil tudi Franklin Delano Roosevelt, sin pok. ameriškega predsednika. Po prihodu predsednika dr. Frondizija, je godba zaigrala narodno himno, zatem je 200 gavčev izvajalo argentinski narodni ples „el pericón“, v starinskih razkošnih kočijah so se vozile po razstavnem prostoru hčerke živinorejcev v toaletah prejšnjega stoletja, oddelek vojske je pa s konji izvajal najrazličnejše vaje. Zatem sta govorila predsednik družbe, ki vsako leto prireja to razstavo, ter državni tajnik za poljedelstvo in živinorejstvo, nakar je bil tradicionalni sprevod vseh letošnjih campeonov z vsemi odlikovanji. V ponedeljek so na razstavnem prostoru začeli s prodajo campeonov.

Učiteljstvo v Argentini je od 1. avgusta naprej v stavki. Zahteva izboljšanje gnotnega položaja. Min. za narodno gospodarstvo je dejal, da bodo plače učiteljstvu zvišane s prvim novembrom pristavil pa je, da pod pritiskom ne bo izdal nobene odločbe.

Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije

SVET O MAKEDONIJI

XX. stoletje

V začetku je VMRO delala tajno. Organizirala in oboroževala je ljudstvo Makedonije in ustvarjala neke vrste svoje lastne ilegalne uprave. Na dan sv. Ilije, „Iinden“, 2. avgusta 1903, je sprožila upor proti Turkom v Makedoniji. Po začasnih uspehih so bili uporniki neusmiljeno uničeni.

Nadaljnji važni dogodki v razvoju makedonskega vprašanja so naslednji: 1903: Rusija in Avstro-Ogrska sta se sporazumeli o potrebnih in nujnih reformah za Makedonijo. Vse velesile, razen Nemčije, so sodelovale pri nadzorovanju orožniškega področja v Makedoniji.

1908: Ravno tedaj, ko sta bili Velika Britanija in Rusija že na tem, da se sporazumeta glede reform v Makedoniji, je izbruhnila Mladoturška revolucija. Vse načrte za reformo v Makedoniji sta omenjeni velesile opustili, ker sta mislili, da so turški revolucionarji liberalni in da jim zato reform sploh ne bo treba predlagati. Toda izkazalo se je, da so bili „Mladoturki“ skrajni nacionalisti in Makedonci so se znašli v še slabšem položaju, kakor so pa bili poprej.

Po avstrijski aneksiji Bosne in Hercegovine so se odnosi med velesilami v zvezi z Balkanom zelo zaostriili.

1912: Grčija, Srbija in Bolgarija so pozabile na razlike glede Makedonije in so skupno s črno goro napravile

zvezo v brk velesilam, ki so objavile, da ne bodo trpele spremembe obstoječega stanja, ter so napodile Turke iz Makedonije. Marca meseca t. l. je prišlo do sporazuma med Srbijo in Bolgarijo o razdelitvi Makedonije, maja meseca pa do bolgarsko-grškega sporazuma. Važno je dejstvo, da niti Srbija, niti Bolgarija, niti Grčija sploh niso mislile na avtonomijo ali neodvisnost Makedonije, ampak edino na njeno razdelitev na tri dele. Prva balkanska vojna je razbila srbsko-bolgarski sporazum o delitvi Makedonije med Srbe in Bolgare.

Leta 1912, se pravi med balkansko vojno, je bilo po verodostojni presoji, temelječi na jeziku, stanje naslednje: 1.500.000 Slovanov, 400.000 Turkov, 300.000 Grkov in 200.000 Vlahov.

1913: Po bukareški pogodbi je Bolgarija od Makedonije zadržala en del, medtem ko je Srbija obdržala vse področje, ki ga je bila zasedla in ki je, razen loka pri Strumici, obsegalo del, ki ga je Jugoslavija dobila po prvi svetovni vojni.

1914—1918: Med prvo svetovno vojno je Bolgarija zasedla vso srbsko Makedonijo ter vzhodni del grške. Veliko Makedoncev je služilo v bolgarski vojski. Bolgarske oblasti so izdale nekaj ukrepov za bolgariziranje makedonskih Slovanov ter so jih prisilile, da so svoje primke spremenili tako, da so se končavali na „ov“. Posebno nasilno so

postopali z grškim prebivalstvom. Okoli 30.000 Grkov je med okupacijo umrlo od lakote, zatiranja in zaradi nalezljivih bolezni. Okoli 42.000 Grkov so preselili v Bolgarijo, okoli 16.000 jih je pa pobegnilo v Grčijo.

1918—1941: Poražena Bolgarija je izgubila vso srbsko Makedonijo, lok pri Strumici in Egejsko Makedonijo. Elizabeta Barker pravi: Na koncu prve svetovne vojne je bila Makedonija razdeljena na tri dele. Poraženi Bolgariji je ostal samo majhen kot — 6.798 kv. km., med tem, ko sta Jugoslavija z 26.776 kv. km. dobile velik del, grška Makedonija je pa tudi še imela številno slovansko prebivalstvo. Zato ni čudno, da je v takih okolnostih v prihodnjem četrtstoletju Bolgarija postala baza za makedonske teroristične akcije, ki so zastrupljale odnose Bolgarije z novo Jugoslavijo, v manjši meri pa tudi z Grčijo.

Izmenjava prebivalstva med Grčijo in Turčijo je povsem spremenila številčno razmerje prebivalstva iz leta 1912, ker je iz Makedonije odšlo okoli 348.000 Turkov, vanjo pa prišlo nad 600.000 Grkov. Uradno ljudsko štetje v letu 1928 je dalo naslednje številke za grško Egejsko Makedonijo: 1.237.000 Grkov, 82.000 ljudi, ki govore slovenske jezike in 93.000 ljudi drugih narodnosti. Verodostojna slika številčnega razmerja narodnosti Makedonije kot celote neposredno pred minulo svetovno vojno je pa bila naslednja: 1.260.000 Grkov, 1.090.000 Slovanov in 440.000 ljudi drugih narodnosti.

Do leta 1923 je večina prebivalstva Makedonije bila slovanska. Sedaj pa to za Makedonijo več ne drži zaradi do-

toka grških naseljencev v grško Makedonijo, zlasti ne po grško-turški vojni. Toda v jugoslovanskem in bolgarskem delu Makedonije skupno imajo Slovani še vedno tri četrtine prebivalstva. Narodna pripadnost teh makedonskih Slovanov je razlog za živahne razprave, ki trajajo še danes.

Da bi se Makedonija izbrisala kot posebnost, je bil del načrta ta, da je jugoslovanska Makedonija postala Južna Srbija. Vse Slovane na področju Makedonije so proglasili za Srbe. Srbski jezik je postal uradni jezik in Srbe so iz drugih pokrajin naseljevali v teh krajih. Zelo pogosto so v Makedonijo — Južno Srbijo pošiljali nesposobne in korumpirane uradnike in sicer „za kazeno“. S tem so povzročali nezadovoljstvo in odpor prebivalstva Makedonije odn. Južne Srbije.

Teroristični napadi, ki jih je organizirala VMRO iz Bolgarije, so imeli za posledico represalije s strani Jugoslavije. Nazadnje so Makedonci bili že siti teh terorističnih napadov za račun Bolgarije ter so sprejeli orožje od Jugoslavije za svojo obrambo. Leta 1929 je kralj Aleksander skušal uvesti reforme v Južni Srbiji in Makedonci so začeli pasivno sprejemati jugoslovansko upravo, toda pro-bolgarsko mišljenje je živelo še naprej. Makedonci niso smeli ustanovljati svojih nacionalnih političnih in nepolitičnih organizacij. Leta 1934 je bilo ustavljeno delovanje organizacije VMRO in med Bolgarijo ter Jugoslavijo so nastali boljši odnosi. Makedonsko vprašanje je prenehalo biti življenjske važnosti v bolgarsko-jugoslovanskih odnosih.

(Nadaljevanje)

Novice iz Slovenije

V Ljubljanskem „Delu“ se neki M. T. iz št. Vida čudi, kako je sploh mogoče, da je njegov sin, ki obiskuje II. razred ljudske šole, mogel prinesiti iz šole kot knjigo za branje knjigo „Mihec in Jakec“, ki je bila izdana v 3. ponatisku že leta 1937. Zlasti so ga razburili sestavki „Prvi december“, „Kraljev rojstni dan“, „Sveti Miklavž“, „Jaslice“ itd. Ves ogorčen zatrjuje, da je pač neodpuščljivo, da je taka knjiga sploh še v šolski knjižnici pod komunisti, ker je „nepriemna knjiga za šolsko čtivo“.

V Dobovi pri Brežicah so letos začeli obsežno sistematično izkopavanje velikega ilirskega grobišča, ki in ogroženo zaradi izkoriščanja gramoznih jam. V preteklih letih so v tem kraju

odkopali že nad 300 grobov. Namen tega odkopavanja je odkriti celotno še preostalo grobišče. Denarna sredstva za izkopavanje je dal na razpolago Sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti LRS. Najdbe so važne za osvetlitev ilirske civilizacije in kulture na slovenskih tleh. Izkopavanje vodi docent ljubljanske univerze dr. Franc Stare.

V Sloveniji poslujejo sedaj 3 okrožna in 40 okrajnih sodišč. Razen teh poslujejo v Sloveniji še štiri okrožna gospodarska sodišča.

Umrli so. V Ljubljani: Ivan Oswald, upok., Marija Kastelic, roj. Mojšker, vdova, in Inocencija — Marija Lipovec, Marijina bolniška sestra v štepanji vasi ter Marija Izda v Vižmarjih.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Dr. Miha Krek v Buenos Airesu

Dasi so Slovenci v Argentini izrazili željo, da bi dr. Krek po kongresu v Čilu ostal dalj časa v Buenos Airesu, žal, sedaj tej prošnji ni mogel ustreči zaradi nujnih obveznosti, ki jih ima takoj po kongresu v Severni Ameriki. Pripravljen je povabilu odzvati se pozneje. Na povratku iz Čila se je v terek ob devetih zvečer pripeljal na Ezeizo. Tam so ga pozdravili Smersu Rudolf, Krošelji Joško, Jurček Ruda, Rant Pavle in soročniki. Ostal je tu včeraj v sredo, danes popoldne pa nadaljuje pot proti Severni Ameriki.

Pozdravni večer g. Vinku Zaletelu ki je od 18. julija na obisku pri Slovencih v Argentini, je priredilo Društvo Slovencev v soboto, dne 29. julija t. l. v gostinski sobi Slovenske hiše. Nanj je povabilo poleg društvenih odbornikov še predstavnike slovenskih domov na področju Vel. Bs. Airesa ter ostalih slovenskih društev in organizacij.

G. župnika Zaletela je pozdravil predsednik DS prof. Lojze Horvat kot drugega gosta iz domovine, kajti župnik deluje na Koroškem, ki je zibelka slovenstva, in prav ob meji slovenske domovine. Povedal mu je, da si slovenska organizirana emigrantska skupnost v Argentini z vsemi silami prizadeva, da med rojaki, zlasti pa med slovensko mladino, ohranja zdrav slovenski narodni in verski čut. V imenu vseh mu je želel, da bi se med Slovenci v Argentini dobro počutil, ko se bo pa vrnil v Evropo, naj sporoči vsem rojakom tople slovenske pozdrave iz Argentine.

Po govoru predsednika DS so vsi ostali z g. župnikom Zaletelom v prijateljskem razgovoru, predstavnik slovenskih domov in organizacij so se pa z njim tudi dogovorili o predavanjih,

ki jih bo imel g. Zaletel med svojim bivanjem v Argentini pri njih.

Lep pozdrav domovine

sta bila nedeljska prosvetna sestanka Društva Slovencev v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Prvi je bil po dopoldanski maši, drugi pa ob pol petih popoldne. Na obeh je g. župnik Zaletel kazal prelepe barvne slike tistega dela Koroške, kjer še živi slovenski rod in se bori za svoje najosnovnejše narodne pravice. Rojake je vodil iz kraja v kraj, kazal in pojasnjeval lepote dežele in narave. Romanje je začel s Sv. Višarji, odtam je vodil poslušalce v dolino reke Zilje, k Osojskemu jezeru, kjer počiva „mutec osojski“, zatem k Baškemu jezeru, kjer je nastala pesem „N'mav čriez izaro“, v št. Jakob, v domovino Miklove Zale, preko Podgorij in podgoliških narcisnih trat skozi Rož in Gure in preko Žihpolj v Vetrinj, kraj slovenske narodne tragedije, nato pa preko Celovca, Gospe Svete, Krke, Podjune preko Dobre vasi v Šmihel, rojstni kraj škofa dr. Rožmana. Tako se je poklonil tudi njegovemu spominu, prikazal ga ob romanju v Lurd, njegov zadnji obisk v rojstni hiši in na grobu svojih staršev in zatem njegov mrtvaški oder v Clevelandu. Predavanje je spremljalo petje koroških slovenskih narodnih pesmi, ob prikazu škofa dr. Rožmana smo pa slišali njegovo pridigo v Lurdu in še nekaj njegovih govorov, v katerih je polagal slovenskim izseljencem na srce, naj med njimi vlada ljubezen.

Obe predavanji sta bili zelo številno obiskani ter so g. župnika Zaletela ob koncu vsi nagradili z navdušenim ploskanjem za lepo doživetje, ko jih je s prelepimi slikami za več ur postavil v neposredno bližino domovine.

SREBRNA MAŠA G. ŽUPNIKA IVANA TOMAŽIČA

Ni bilo mogoče, da bi se slovenska Mendoza otesla težkega, pretresljivega občutja, ki je prevzemalo vsakega posebej in nas vse v teh prelepih prazničnih dnevih, ko je prišel med nas g. župnik Tomažič praznovati svojo srebrno mašo, na katero se je pokojni ravnatelj Bajuk v tako prisrčni vniemi pripravil s svojim zborom in dajal podrobne pobude ter nasvete za čim večje praznično razpoloženje, pa je za to slovesnost sam že tri tedne počival v tišem grobu.

Iz tega razloga nam je bilo vsem težko najti sintezo žalosti in veselja. Pa je vendarle ljubi Bog dal vso pomoč, da je srebrna maša vprav ob teh mešanih čustvih povezala vse mendoške Slovence v „najprisrčnejših“ čustvih.

V dveh zadnjih številah Glasnika nam je pokojni ravnatelj podrobno opisoval, kako je bilo nekoč po naših vaseh in farah za novo in srebrno mašo. Vsi smo razumeli, da sta bila ta dva članka nekak delovni program tudi za nas in smo poprijemali vsak na svojem mestu. Zadnjih 10 dni je bilo posebno živahno v stranski sobi našega Doma, kjer so fantje in dekleta izvrševali povelje: 100 metrov zelenega pletenja za venco. Na dvorišču so naši pritrkovalci ubirali glasove na kosih tračnic za pritrkovanje. Pevci so podaljševali pevske vaje, šolski otroci so se vneto vadili na odru za nastop, kuharice so se skrbno vrtele okoli kuhinje in delale jedilne liste.

V soboto, 15. jul., pop. je bil prostor pred dvorano ves v zelenju. Na sredi se je dvigal visok mlaj. Papeška, slovenska in argentinska zastava so povzdigovale prazničnost.

Ob pol 8 zvečer so ves prostor napolnili naši ljudje, da pozdravijo srebrnomašnika. V kotu pod veliko sliko dr. Rožmana se je postavil peski zbor, večina pevk v narodnih nošah.

Ko je g. srebrnomašnik vstopil v

prejemstvu g. J. Horna, je v pozdrav zavzvenela „Zadoni nam, zadoni“. Nato je v imenu Društva in vseh navzočih pozdravil g. jubilanta g. prof. B. Bajuk. Deček in deklica sta v narodni nošji počastila srebrnomašnika s pozdravno pesmico in šopkom rdečih nageljnov. Pozdravne besede mu je izrekel g. dušni pastir Horn in mu prečital vrsto brzojavnih in pisemskih čestitk prijateljev, ki niso mogli prihiteti na slovesnost. V kratkih besedah se je srebrnomašnik zahvalil za topel in prisrčen sprejem. Končno je prof. Bajuk povabil srebrnomašnika v dvorano k poslušanju koncerta, ki ga je z veliko gorečnostjo pripravil pokojni pevovodja ravn. Bajuk.

Po kratkih uvodnih besedah Društvenega predsednika Luke Grintala je Andrej Bajuk pred pričetkom petja recitiral prigodniško poklonilno pesem, ki jo je že prav zadnje dni — tik pred smrtjo — g. srebrnomašniku zložil in v imenu pevskega zbora v Mendozini poklonil ravn. M. Bajuk; Barica Bajukova pa mu je izročila spominski album.

Ker je prigodnica v svoji osnovni misli poklanjala jubilantu to, kar smo najdragocenejšega rešili v begunstvo in izseljenstvo, našo pesem, je povsem naravno najprej nato zadonela Premrlova Slovanska pesem. Zbor je nastopil in odpel ves program brez dirigenta, le nad-odrom se je v velikih srebrnih črkah blestel napis: „Še bomo peli! — ravn. M. Bajuk“. Sledilo je nato 6 narodnih pesmi v mešanem zboru, 4 za ženski zbor — od teh dve ob spremljavi klavirja; po odmoru pa 8 najlepših naših umetnih pesmi iz zborovnega programa, ki ga je zaključila prisrčno doživeta Mavova „Ej zato“.

V nedeljo, 16. julija, dopoldne se je zgrnila velika množica naših ljudi k slovesni maši ob pol 10 pri ss. frančiškankah. Srebrnomašnika so v sprevidu spremlili v cerkev naši otroci, mini-

70-LETNICA IGNACIJA HRENA V CLEVELANDU

Dne 27. julija t. l. je minilo 70 let, kar je bil v skromni obrtniški hiši na Verdu pri Vrhniški rojen Martinu in Mariji Hren prvorojenec, ki je dobil po svetniku zadnjega v mesecu ime Nace. Bil je lep deček, dobro rasel in že v šolski dobi je vzbujal pozornost staršev in sosedov zaradi svoje resnosti. Ko pa je odrasel v fanta, mu verni slovenski starši niso branili pristopiti k Orlom, ki so se prav tedaj pojavili. Kmalu je pričel vrhniške Orle vzgojno in idejno voditi idealni mladino ljub in nežni pesnik Leopold Turšič, takrat vrhniški kaplan. Nace Hren in Leopold Turšič sta se lepo razumela; gospod Polde je videl, da se bo dalo iz fanta še mnogo dobrega napraviti, fant je pa tudi visel na dobrem gospodu. Kot igralec na društvenem odru se je Nace sam poskušal s pisanjem gledaliških komadov, gospod Turšič mu je pa dajal korajžo. Začasno je šel Nace Hren tudi v uradniško službo, ker je mislil gospod Turšič, da je Verd zanj premajhen, a že ga je prva svetovna vojna iztrgala domačim dežlam (služboval je v bližnji Škofji Loki) in v Galiciji na ruski fronti je doživel mnogo žalostnih prizorov ter bil nazadnja težko ranjen v roko. Po dolgem pohajkovanju po raznih lazaretih in bolnišnicah je bil nazadnje kot neozdravljiv invalid poslan domov. Opijel se je očetove obrti in nadaljeval s prosvetnim delom, kot se je naučil pri gospodu Poldetu, kolikor je bilo to v vojni in prekratnih časih mogoče. Prav pri svojih prosvetnih uspehih se je pobleže seznanil s svojo poznejšo ženo, zdaj žal že rajno Jelico Marolt, hčerko tedanjega vrhniškega župana. Da bi ji ustvaril prijetno domače ognjišče, se je lotil trgovine, najprej z mešanim blagom v Ribnici, kjer je takrat župnikoval in dekanoval tudi bivši vrhniški kaplan, znani zgodovinar g. Anton Skubic, ki je Naceta in Jelico tudi prišel na Vrhniško poročat. Vse iz lastne pričnosti je stopil kmalu v družbo z g. Jakobom Mačkomo, ki živi sedaj v Buenos Airesu, in sta si postavila v Logatcu parno žago; enaka podjetja pa si je postavil potem še v svojem rojstnem kraju v Verdu in na Gorjancih. Kakor so ta

Naslednja predavanja in pojasnjevanje slik bo imel g. župnik Zaletel dne 6. t. m. v San Martinu, 13. t. m. dopoldne v San Justu, popoldne v Carapachayu, 15. t. m. v Lanusu, 17. t. m. dop. na Pristavi v Moronu, pop. pa v Berazategui. Ure in kdaj bodo slovenski domovj sporočili naknadno.

Družabna prireditev SPD

dne 22. julija v dvorani športnega kluba Excelsior v ulici Patrieños 457 v Santos Lugares, je privabilo toliko rojakov, da so dvorano povsem zasedli.

strantje in č. g. Horn. Zbor je jubilanta pozdravil s kora pod vodstvom prof. B. Bajuka s prigodniško „Srebrnomašnik, bod' pozdravljen“, nakar je sledila slovesna petja maša. Med njo je povzel besedo sam g. srebrnomašnik in v tople doživeti, prisrčnih besedah govoril o duhovniškem poklicu. Med „ofrom“ so navzoči prešli v spomin od g. srebrnomašnika podobice — še od njegove nove maše v Ljubljani in pa spominske srebrnomašniške s podobico brezjanske Marije Pomagaj.

Popoldne so bile najprej pete litanije Srca Jezusovega v kapelici pri ss. mercedarkah v neposredni bližini Doma. Nato pa se je dvorana napolnila prav do zadnjega kotička. Tokrat so glavno besedo imeli naši najmlajši — otroci iz šolskega tečaja. Spored je bil povzet v lepo zaokroženo celoto. Za uvod smo slišali ob odprtem odru — z našo vaško sceno — iz ozadja recitacijo pozdravne pesmi, ki jo je svojemu sinu jubilantu poslala iz Ljubljane njegova ljubljena mama. Nato so otroci v zborni deklamaciji, ki jo je priredil g. župnik Mali, pozdravili g. srebrnomašnika. Sledil je prvi del programa: Deca Sloveniji. Po korajžno zapeti Naprej, zastava slave so sledile tri deklamacije (Slovenec sem, Dramilo — Vodnik in Bog in Slovenija — Pregelj) z recitacijama Slovska o materinem jeziku in naši narodni omiki; ta del je zaključila pesem v otroškem zboru Po jezeru.

Sledil je pozdravni govor prof. B. Bajuka in č. g. Horna, nakar so zastopniki naših organizacij izročili g. jubilantu dva duhovna šopka (otroci in Kat. akcija), v imenu Društva pa dve stenski sliki — Trglav in Brezje. Globoko ganjen je z veliko sliko brezjanske božjepotne cerkve v rokah spregovoril g. srebrnomašnik. V preslikanih besedah je razkril svojo najlenšo življenjsko skrivnost, kako je postal služabnik Gospodov.

Sledila je točka: Deca borecema za vero in dom z dramatičnim prizorom

Ignacij Hren z vnukom

podjetja uspevala, je ostal Nace vedno pravi ljudski človek iz vrhniškega Orla. Rad je bil zlasti v družbi svojih delavcev, a njegove družbe tudi niso zamelevale odlični Slovenci, posebno iz Slovenske ljudske stranke, tako predsednik stranke dr. Anton Korošec, minister dr. Miha Krek, ban dr. Marko Natlačen, poslanca za ljubljansko okolico pok. Fran Smodej in Miloš Stare in mnogi drugi. Kajti Hren ni ostal samo ljudski ampak tudi katoliški mož. Ko je njegov tast, dolgoletni vrhniški župan zaradi starosti odložil županske posle, je po kratkem meddobju, ki ga je povzročil šestojanuarski režim, prevzel to delo on, Nace Hren, ki je bil z veliko večino na to mesto izvoljen. In najsi se je takrat vrtel okrog Abrahama, je postavil Vrhničanom sijajni prosvetni dom, in se še vedno rad pojavil na njegovih odrskih deskah. SLS pa ga je postavila za senatorskega namestnika. Silno se je trudil ob okupaciji, da je marsikoga — hotel je vse — rešil preganjanja, za kar so mu isti ljudje požgali najprej njegovi moderni parni žagi v Verdu in na Gorjancih.

Imel je tudi nesreče v družini. En brat mu je umrl pod italijansko okupacijo, tri ostale brate, ki so bili tudi Nacetovega duha, so mu ubili partizani. Enega sina mu je pohabila neuspela operacija, drugega so mu umorili na povratku iz Vetrinje partizani. Z ženo in petimi hčerkami se je po letih be-

Srečolov je bil zelo bogat, saj je obsegal nad 100 dobitkov v vrednosti 11.000 pesov. Med dobitki je bilo med drugim 5 oljnatih slik biv. gojencev slikarske šole SKA. Za postrežbo je bilo dobro poskrbljeno, veselo razpoloženje sta pa ustvarjala prijetna družba ter orkester Moulin Rouge.

SAN MARTIN

Sestanek članov Slovenskega doma se je vršil preteklo nedeljo ob veliki udeležbi članstva. Začel ga je predsednik Novak Leopold, ki je povedal, da je

župančičevega „Razgovora“. Sinčkovo pripovedovanje o sanjah, v katerih je videl na bojni poljani smrtno zadetega očeta, so zelo posrečeno ponazorile projicirane slike, ki jih je radevolje za to priložnost pripravil g. Snaj iz Bs. Airesa.

V naslednjem delu: Deca pod lipo so našj malčki v veliko zadovoljstvo vseh menjaje odpeli devet naših najbolj znanih pesmic (Lipa zelenela je, Sijaj soncece, Kje so tiste rožice moje itd.) ter posamič in dvogovoru deklarirali Stritarjeve pesmi in župančičevega Cicibana.

V zadnjem delu pa se nam je predstavila naša decina v tujini. Po deklamaciji Kje smo mi doma so mu zapeli koračnico Popotnik pridem čez goro. Nato pa je v zatemnjeni dvorani sledila Gor čez izaro, med katero so besedilo primerni diapozitivi prikazali lepoto naše rodne zemlje. Ob sliki Triglav in Brezje je sledila deklamacija Dolgčas v tujini (Mali) in ob projekciji brezjanske Marije Pomagaj Malijeva Posvetitev Marijinemu Sreču, nakar so navzoči za sklep zapeli še tisto pomembno, ki smo se je naučili v taborniških:

O Marija, ves slovenski narod sprejmi v milostno srce! — — — Po končani akademiji so vsi udeleženci posedli za mize, kjer so preživeli v prijetni družini in dobrotah, ki so jih pripravile naše „mlade kuharice“ nekaj prijetnih uric.

Po izrecni želji g. srebrnomašnika so nam v ponedeljek pri jezuitih odstopili svojo večerno mašo. In tako smo poleg tukajšnjih vernikov, katerim je ob pričetku bil razložen namen svete daritve, imeli vsi mendoški Slovenci lepo priložnost za sodelovanje pri sv. maši, ki jo je srebrnomašnik daroval za pokojnega ravn. M. Bajuka, za rajne mendoške Slovence in za domobranske žrtve rdeče revolucije. Med sv. opravilom je naš zbor prepeval na koru žalostinke. Bb

Vsak teden ena

LASTOVKAM
Simon Gregorčič

Lastovke, oj Bog vas sprimi,
ko po dolgi, ostri zimi
priletele ste nazaj
v mirni naš planinski raj!
kjer svoj dom postavite,
ve pomladi ste znanilke,
dobre sreče ste nosilke;
blagost tja pripravite.
Gostoljubljen strop je moj:
gnezda svoja nanj pripnite,
tu valite, tu gojite
srečonosni zarod svoj!
Skrbno jaz vam branil bom
nežni rod in mali dom.
Tu nikdo se vas ne takne
in mladičev vam nikdó
z roko kruto ne izmakne,
čeval jaz jih bom zvestó.

A zastonj je ves moj klic,
ne privabi srečnih ptic.
Razkropi se vse krdelo
čez prijazno gorsko selo,
razdeli se v pare trop,
slednji par izbere strop,
kjer obesi mehko gnezdo;
prazen je le moj, edin,
ker nesreče jaz sem sin,
rojen pod nezgodno zvezdo!

gunstva naselil v Clevelandu, kjer še živi. Pa tudi tam mu ni bilo s cvetjem poslano. Kmalu je odšla v večnost za svojim sinom-ljubljencem tudi njegova žena, gospa Jelica.

Sam se je v Clevelandu lotil obrti, ki jo je izvrševal kot fant pri očetu, seveda zdaj na ameriški način. Pišejo, da je vsak dan zadnji z dela doma in tako najde v delu uteho za svoje težke udarce. Je pa še vedno v načelnosti SLS, kajti nikoli ni niti za hip zapustil slovenskega katoliškega prosvetnega in političnega programa. Štiri njegove hčere so si izbrale može, a vsaj tri živijo v njegovi bližini, vse pa mu delajo veselje, ki ga je tako potreben. Morda najbolj najstarejša, Alenka, ki dela vedno doma očetu družbo.

Bog naj ga živi še mnogo let in mu povrne, kar ga je že prizadejal, saj je kot Job, vse vdano prenašal!

smatral odbor za potrebno, da poda po polletnem obstoju obračun svojega delovanja. Nato je podal podrobno finančno poročilo blagajnik Franc Lobnik. Iz tega poročila je razvidno, da je dom stal 1.200.000 pesov. Bivšemu lastniku je odbor še dolžan 450.000 pesov, ki jih bo treba plačati v 3 letih, zasebnim upnikom pa 106.000 pesov. Članov ima zadruha 198, ki so plačali 700.000 pesov na deležih. Poročilo so vzeli zborovalci na znanje in sklenili prositi vse člane, da plačajo najmanj dva deleža, premožnejši član pa še kaj več deležev, da bo mogoče znižati dolg in izpopolniti razne naprave v domu. Predlog je bil soglasno sprejet. Dalje sta podala poročilo tudi še kulturni referent prof. Zupan o uspešnem prosvetno-kulturnem delu in gospodar Karel Uršič, ki je povedal kakšne nepremičnine ima dom. Zatem je bil sprejet sklep, da se ustanovi podporni sklad. Člani prispevajo v ta sklad po \$ 100 — na leto; v primeru smrti člana ali svojca se dajejo iz tega sklada podpore preostalim svojcem.

Pri slučajnostih je spregovoril nekaj vzpodbudnih besed g. župnik Anton Smolič. Nakar je predsednik Novak zaključil prvi članski sestanek Slovenskega doma.

CARAPACHAY

Zivljenje v našem domu postaja vedno bolj živahno. Tri nedelje zaporedoma so bile lepe prireditve. Prvo nedeljo so otroci iz šolskega tečaja pod vodstvom učitelja g. Pirca pokazali svojim staršem in prijateljem, kaj so se naučili v prvi polovici šolskega leta. Nastop je bil lep in prisrčen. Starši so bili zelo zadovoljni in so hvaležni katehetu č. g. Avguštinu, učitelju g. Pircu in njegovi ženi ge. Mojci za njihov trud in vztrajnost.

Naslednjo nedeljo, 23. julija, so se zbrale žene in matere same. Pripravile so si čajanko. V lepem številu so preživele nedeljsko popoldne v medsebojnem razgovoru, petju in šali. Ko so se razhajale, so si želele imeti še več takšnih nedeljskih popoldnevo.

Izredno lepa udeležba je bila za našo nedeljo. Čez sto oseb. To je za našo malo skupino zelo veliko. G. Marijan Trtnik je navzočih popeljal za eno uro v našo domovino. V lepih slikah nam je prikazal lepoto Slovenije. Ravno tako nam je pa g. Drago Uršič dal priliko slišati lepoto slovenskih pesmi na ploščah. V lepi domačnosti se je nato zabavni del programa zavlekel v večerne ure. Ob odhodu so si udeleženci želeli še več takšnih popoldnevo.

GOSPODARSKO ŽIVLJENJE

Konec britanske gospodarske izolacije

Britanski predsednik MacMillan je v ponedeljek objavil, da je Anglija stori la zgodovinski korak in se pridružuje gospodarski skupnosti Evropskega trga. Zaprlo je za članstvo v šest- članski evropski gospodarski skupnosti, kar predstavlja pravo revolucijo za britansko gospodarstvo. Doslej je bila Anglija vedno samovoljno izolirana politična in trgovaška velesila, navezana na svoj imperij. Skupnemu evropskemu tržišču, v katerega so se povezale Zahodna Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg, je hotela škodovati še pred nekaj leti, ko je proti njemu ustanovila in skušala spraviti v življenje tkzv. trg sedmih znanjih držav. Toda z evropskim tržiščem ni mogla tekmovali.

Po dolgem oklevanju je ugotovila, da se gospodarsko ne bo mogla več sama vzdržati, zlasti ne, ker ji je imperij začel razpadati in ker so se ZDA trdno povezale s Srednjo Evropo. Ta pa nastopa že dolgo enotno iz razloga, kar so v Franciji, Zahodni Nemčiji, Belgiji, Nizozemski in Italiji krščanske demokracije vodile politične in gospodarske sile.

V veliki klavnici in industriji za predelovanje mesa Wilson v mestu Valentin Alsina v prov. Bs. Aires, je prihajalo pogosto do stavkovnih gibanj. Delavstvo v podjetju, ki z ameriškim kapitalom dela v Argentini že od leta 1913, je pretežno peronistično usmerjeno. V začetku maja so v tem obratu zaradi tatvine odpustili nekega delavca. Zaradi tega je prišlo do stavke, kateri se je pridružilo tudi nekaj uradništva. Podjetje je stalo na stališču, da je pravica na njegovi strani in ni hotelo sprejeti nazaj v službo odpuščenega delavca in tistih uradnikov, ki so se pridru-

žili stavkovnemu gibanju. Zato je 9. maja prišlo v podjetju do velikih izgre- dov. S klici „al paredon — t. j. ob zid“ so stavkujoči delavci navali na člane vodstva podjetja, uradništvo in tiste delavce, ki so bili pripravljeni delati ter so jih več ranili. Po tem izgredu je lastništvo podjetja v Čikagu odredilo, da sploh za stalno zapre ta industrijski obrat v Argentini, ker pod takšnimi okolnostmi ne more več obratovati. S tem je izgubilo službo in zaslužek 2.400 delavcev.

V argent. min. za narodno gospodarstvo so ustanovili zvezo upravo za hiše, pod katero spadajo vsa vprašanja, ki so v zvezi z zidanjem novih stanovanjskih hiš in naselij. S tem je pa povezano hkrati vprašanje razmeritve delovnih moči iz enega kraja v drugega, kakor bodo zahtevale potrebe novo nastajajočih industrij. V sklad za zidanje hiš je vlada dala 500 milijonov pesov.

Osebnosti

† Marija Žirovnik. V ponedeljek, 31. julija, je umrla nagle smrti v Caserosu blaga slov. žena Marija Žirovnik, doma iz Vodic pri Ljubljani, mati znane rezbarskega umetnika Jožeta Žirovnik. Rajna Marija Žirovnik je morala med komunistično revolucijo izpiti polno kupo gorja, saj so ji komunisti ubili moža in 3 sinove. Med rojaki je uživala spoštovanje, o čemer je pričal tudi njen pogreb dne 1. avgusta na San Martinso pokopališče. Pogrebni spreved je vodil g. župnik Tone Smolič ob asistenci gg. dr. Al. Starca, p. Cirila Petelina, Antona Stanovnika. Rajni želimo večni mir, vsem preostalim pa izrekamo globoko sožalje.

Poročili o proslavi papeških socialnih okrožnicah v Mendozii in o zabavnem popoldnevu prejšnje nedelje v Slovenski vasi v Lanusu, bomo objavili v prihodnji številki.

!!!

UGANKA...?

NE!

VESELA NOVICAI!

Slovencem izredno naklonjeno in poznano podjetje

..... R

je darovalo 40.000 pesov vredni dobiček za

SENZACIONALNO DVOJNO VELETOMBOLO

NAŠEGA DOMA V SAN JUSTU 15. OKTOBRA

pod geslom „VSE ZA NAŠO MLADINO“

Katero je to podjetje? V prihodnji številki se prepričajte, če ste prav uganili!

SFZ

Vsi fantje in dekleta so vabljeni na veseli popoldan na Pristavi.

NA PROGRAMU:

- ♦ prijateljska tekma v odbojki Naš dom San Justo — SFZ Morón.
- ♦ čajanka
- ♦ „Show musical“

Nedelja, 13. avgusta ob 15.30.

II. ŠAHOVSKI TURNIR

JOŽE ŠINKOVEC

30. julija je bilo v prostorih Mladinskega doma odigrano VI. kolo, s katerim se je pričela druga polovica letošnjega centralnega turnirja. Rezultati so bili naslednji: Geržinič—Buda 1:0, Prelog—Posteiner 1:0, Mehle—Marolt 0:1, Baraga—Šušteršič prekinjena. Partija Bujas—Majcen je bila odgojena, ker drugi igralec zaradi potovalnih razmer ni mogel dospeti v Buenos Aires. Prekinjena igra iz prejšnjega kola Bujas—Baraga je bila znova prekinjena.

V nedeljo, 6. t. m. bo sedmo kolo. Srečajo se naslednji pari: Šušteršič—Bujas, Marolt—Baraga, Posteiner—Mehle, Buda—Prelog (ta vodi na lestvici s 6 točkamj od 6 možnih) ter Kunc—Geržinič, Počiva—Majcen.

Prekinjene partije se prično ob 15. redne pa ob 16 v istih prostorih.

OBVESTILA

VIII. kulturni večer SKA bo v soboto, 5. t. m. ob 7 pri Bullrichu, Sarandí 41, Capital. Predaval bo ž. g. župnik Vinko Zaletel s Koroškega. V prvem delu bo z bogatim projekcijskim gradivom pokazal pasionske igre oberamer-gauske, v drugem pa slovenske filklorne prizore in predmete s Koroškega. Nato pojasnila po željah poslušalcev.

V okviru FEDECE prireja poljsko akademsko društvo predavanje o letošnji odpravi na kontinentalni led in zavzetju južne stene vrha El Plata v Mendozii. To predavanje dr. A. Pastewskega, spremljano s številnimi barvnimi diapozitivi, bo v Casa Polaca, Serrano 2076, v soboto, 5. avgusta, ob 18. Vabljeni vsi akademiki in ljubitelji gora. SKAD.

Med ysemi Sanmartinčani je veliko zanimanje za predavanje o Koroški in življenju koroških Slovencev, ki bo v nedeljo, 6. avgusta, popoldne ob 10 v sobi svet. Škulja v Slov. domu v San Martinu. Predaval bo s pomočjo ogromnega števila krasnih skiptičnih slik g. župnik Vinko Zaletel, ki je te dni prišel iz Koroške.

V nedeljo, 6. avgusta, bo ob 16 na igrišču Mladinskega doma v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejiji zanimiva nogometna tekma med moštvo Mladinskega doma in Hrvatskega nogometnega kluba.

Že so v prodaji srečke za žrebanje dobitkov ob priliki otvoritve Slomškovega doma v nedeljo, 17. septembra. Pomagajmo pri dograditvi nove slovenske postojanke!

Slovenska Beseda, ki je sedaj v sklopu Slovenskega doma v San Martinu, bo imela v soboto, 12. avgusta v Santos Lugares (ulica Patricios 457) svojo veliko družabno prireditev. Igral bo orkester Moulin Rouge.

Ob obletnici prve, lepo uspele tombole za Slomškov dom bo, kakor smo že lani napovedali — druga velika tombola za nov slovenski dom v osrčju Vel. Buenos Aires prav tako v mesecu novembru: v nedeljo 19. XI. 1961.

CERKVENI OGLASNIK

Letošnje slovensko romanje v Lourdes bo 20. avgusta.

NUJNO PRODAM

majhno trgovino

z mešanim blagom Charcas 415, Capital Federal

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

6. avgusta ob 16. uri

seguf 942 — plaza irlandia

en dan v zavodu

prireditve

študentov škofovega zavoda

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público Pta. baja, ofic. 2. Cangallo 1642

T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

Bled

Prvi hladilnik s slovenskim imenom sestavljen iz najboljšega materiala. Opremljen z „Garef“ motorjem

Moderna oblika Dvojna garancija Ugodne cene in dolgoročno odplačevanje.

Oglej in nabavi si ga pri

Morak

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

SEME-BIDOVEC Avda. de Mayo 2416, Ramos Mejia

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA Concesión N 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1961: za Argentino \$ 430.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

Ste mislili na dober električni hladilnik, TV aparat, radio combinado, ali na katerikoli aparat, ki ga potrebujete za dom?

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO

Bumar, SRL

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejia T. E.: 658-7083

nudi slovenski skupnosti kredite brez jamstva, na deset mesečnih obrokov brezobresno za nakup hladilnikov, TV aparatov, pralnih in šivalnih strojev, plinskih štedilnikov, koles, radio aparatov, radio combinadov, peči, mešalnikov in drugih potrebščin za dom. Prodajamo samo prvovrstno blago najboljših znamk. Kličite po telefonu. Pridem tudi na dom.

Potrebujem zidarja

.oficiala ali medicoficiala

Dobra plača. Stroški kriti. Hrana in stanovanje vključena v stroških. Kdor se zanima, naj se po zračni pošti obrne na naslov:

José Vodnik, Colegio San José Puerto Deseado

BUSCO

Matrimonio para quinta en Liao-Liao

(Bariloche)

casero con experiencia, atención jardín y además cocinera para temporada de verano con casa y buen sueldo.

Escribir detallando amplias referencias a Casilla Correo 2841 C. F.

SLOVENSKO TRGOVSKO PODJETJE

SEME — BIDOVEC

ELEKTRIČNI APARATI — KUHNJSKE POTREBŠČINE PRAKTIČNA DARILA

Avda. de Mayo 2416

T. E. 658-9044

Ramos Mejia

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

SLOVENSKA BESEDA

bo imela v soboto, 12. avgusta, v običajnih prostorih v Santos Lugares, ulica Patricios 457

VELIKO DRUŽABNO PRIREDITEV

Igra orkester MOULIN ROUGE

†

Od doma je prišlo sporočilo, da so v starosti 83 let umrli moja dobra tašča, gospa

IVANA KOZAMERNIK, roj. GLINSEK

Pokopali so jo na viškem pokopališču dne 16. julija 1961. Maše zadušnice se bodo brale v Buenos Airesu v slovenski kapeli na Ramón Falconu in v župni cerkvi v Lomas del Palomar.

Doma žalujejo: Hčeri Fanči in Roza, sin Viktor, zet Milan Šporn, snahi: Francka, roj. Perme, Vida, roj. Novak in vnuki ing. Janez, Marija, Miha, Janez.

Ljubljana, Buenos Aires, julija 1961.

Albin Petelin

CIUDADELSKI ODER — SOMMERSET-DEBEVEC: SVETI PLAMEN

G. Janez Špeh, poleg malo sebi podobnih kulturnih delavcev kot režiser in dostikrat tudi kot igralec že od prihoda protikomunističnih izseljencev v Buenos Aires stalno skrbi za redno uprizorjanje dobrih gledaliških del, nazadnje pod firmo Ciudadelski oder, ki je le rekodaj menjal morda bolj le ime, kot smoter svojega delovanja. Ta njegova vztrajnost in pot po začrtani smeri je že sama na sebi velike pohvale vredna, a vedno znova najde in pokaže tudi nove, mlade slovenske talente oderskega udejstvovanja. Kar je pa največ vredno je njegov solidni repertoar: od dobrih slovenskih ljudskih iger, mimo vrhov slovenske dramatike (Cankar, Novačan) nam je doslej pokazal tudi že bogat izbor iz svetovne klasične in moderne produkcije, rekli bi program, ki je že uveljavljen in kot kvaliteta nesporno priznan.

Zato nas je nekoliko zapeklo, ker v nedeljo, 30. julija t. l., dvorana ni bila tako dobro zasedena, kot sicer. Ne bomo razglabljali o vzrokih; morda so med njimi številne druge prireditve, pa še kaj neigerskega.

Če omenimo najprej delo g. režiserja, je treba pred vsem naglasiti veliko skrb, ki jo posveča slovenski izgovorjeni besedi. Ni bilo zaslediti niti ene

površnosti; včasih je bilo morda kaj, kar bi se dalo primerjati celo bolj z deklamiranjem kot z igranjem. Tudi vse drugo, kar zavis v prvi vrsti od režiserja, tempo, razporeditev igralcev itd. je bilo prav dobro. Kar je morda s „psihološkega“ stališča koga motilo, je bil poudarek na zgolj dramatičnem dejanju na odru, ko skoraj ni bilo čutiti, da leži v hiši ali v mrliški veži istočasno vsem dragi mrlič.

Gospa Ema Blejec, že preiskušena predargentinska igralka, ima pri nas podoben usod, kot jo je imel svojčas v Ljubljani veliki igralec Anton Verovšek; čim se je pokazal na odru, se je publika že veselo vznemirila, ker ga je poznala iz že tolikih veselih komadov. Toda kot on, tako tudi ga. Blejeva ni izrazita samo v veselih, ampak velika tudi v resnih, celo žalostnih vlogah. Vrhunec je bil v njenem končnem priznanju. Vedno je podučno opazovati ob igranju tudi gledalce. Ni bila udeležba tako majhna, da ne bi moglo biti nemira v dvorani. Toda zadnji odstavek ge. Blejeve so tako sugestivno vplivali, da je bilo doseženo res popolno soživljenje poslušalstva z odrom.

Colin Tabret g. špeha je bil umirjen in kot režiserju mu na odru niti ni bilo potrebno paziti na druge igralce; saj so

bili že dobro vigrani. V svoji zdravi, svetski izkušnosti tudi ne bi smel nastopati bolj teatralično.

G. Miha Gaser kot Maurice je bil vsesokoli ustrezen igralec, le nekoliko bolestejnja maska bi se mu prilegala, da bi izgledala tudi njegova smrt bližja.

Prav tako je bila za svoje stanje preveč cvetoče našminkana njegova žena, gdč. Fanika Grum, ko ji vendar oponašajo, kako bleda da je danes. Igrala je pa Grumova, kot vedno, zelo ustrezno.

Težka je vloga bolničarke Waylandove; težka, ker združuje v sebi naporen poklic, gotovo tudi klico nesebične ljubezni in pa nenavadno ostro presojo dogodkov. Gdč. Barbka Maček se je vkljub svoji mladosti dostojno pridružila izkušnejšim igralcem.

V smislu nekakega naturalističnega igranja je bil „najnaravnější“, recimo najbolj prepričljiv ali najbolj človeški g. Rezelj, ne le kot zdravnik pokojnega Mauriceja, ampak tudi kot opazovalec vse še žive družbe.

G. Stane Novak je v vsem doumel svojo vlogo hišnega prijatelja in nekakega predrazodnika zamotanega služaja; gdč. Jenkova pa je primerno podala Beatrice.

„Sveti plamen“ je spet lepa postaja na slovenski gledališki poti v Argentini. M. Marolt